

SYNTYVYYS SYVYYKSISSÄ

Pessimismi varjostaa synnytysikäisten näkymää

Suomalaiset uskovat tulevaisuuteen liittyvän epävarmuuden vähentävän haluja lasten saamiseen. Pessimismi onkin vallannut alaa ennen kaikkea nuorissa ikäluokissa. Vielä 1980-luvulla huomattavasti nykyistä suurempi osa suhtautui tulevaisuuteen optimistisesti, nyt optimistisimpia ovat eläkeikäiset.

Lähes kaikki ovat yhtä mieltä siitä, että lasten saamisen lykkääntyminen aiempaa myöhempään ikään heikentää syntyvyyttä. Etenkin naiset toivoisivat helpotusta työelämän ja perheen yhteensovittamiseen keinona edistää syntyvyyttä. Taloudellisista keinoista työttömyyden vähentämistä pidetään parhaana keinona.

Päätäjien on varmistettava, että nyt syntyvillä lapsilla on edellisten sukupolvien tapaan paremmat olosuhteet kasvaa kuin vanhemmiltaan. Siihen tarvitaan sekä kestäväää talousettä ilmastopolitiikkaa.

- ◆ 86 prosenttia suomalaisista arvioi lapsen hankkimisen lykkäämisen alentavan syntyvyyttä.
- ◆ Neljä viidestä (81 %) pitää syynä epävarmuutta tulevaisuudesta ja toimeentulosta.
- ◆ Nuorten ikäryhmien optimismi tulevaisuuden suhteen on romahtanut. Selvästi optimistisimpia ovat nyt yli 65-vuotiaat.
- ◆ Lähes yhdeksän kymmenestä (88 %) pitää joustavaa työaikaa pienten lasten vanhemmille toimivana keinona lisätä syntyvyyttä.

Syntyvyyden nopea pudotus on yllättänyt 2010-luvulla, eikä selkeää syytä sille näytä löytyvän. Selvitimme syksyn 2020 Arvo- ja asennetutkimuksessa suomalaisten arvioita alhaisen syntyvyyden syistä sekä keinoista syntyvyyden nostamiseksi. Suomalaiset arvioivat lasten saamisen lykkääntymisen myöhempään ikään heikentäneen syntyvyyttä. Taloudellista tukea tärkeämpää olisi kansalaisten mielestä työn ja perheen yhteensovittamisen helpottaminen syntyvyyden lisäämiseksi. Tämä nousee esiin erityisen voimakkaasti naisten vastauksista. Perheellistymisiässä olevien suomalaisten optimismi oman tulevaisuutensa suhteen on rapissut ja luotavaisimpia ovat nykyään eläkeikäiset.

Kokonaishedelmällisyysluku kertoo, kuinka monta lasta nainen saa keskimäärin elinaikanaan. Tämä lukema on pudonnut Suomessa nopeasti 2010-luvulla. Se on pienentynyt, kun kokonaan lapsettomaksi jäävien osuus on kasvanut ja myös toisia, kolmansia ja sitä useampia lapsia syntyy aiempaa vähemmän. Vuonna 2020 kokonaishedelmällisyys kääntyi vihdoinkin pieneen nousuun (Kuvio 1).

Suomalaiset pitävät lapsen hankkimisen lykkäämistä aiempaa myöhemmäksi merkittävimpana syynä alhaiseen syntyvyyteen. Peräti 86 prosenttia suomalaisista arvioi lykkäämistä vaikuttavan melko paljon tai erittäin paljon syntyvyyden alhaisuuteen, ja vain viisi prosenttia ei pidä sitä merkittävänä syynä (Kuvio 2).

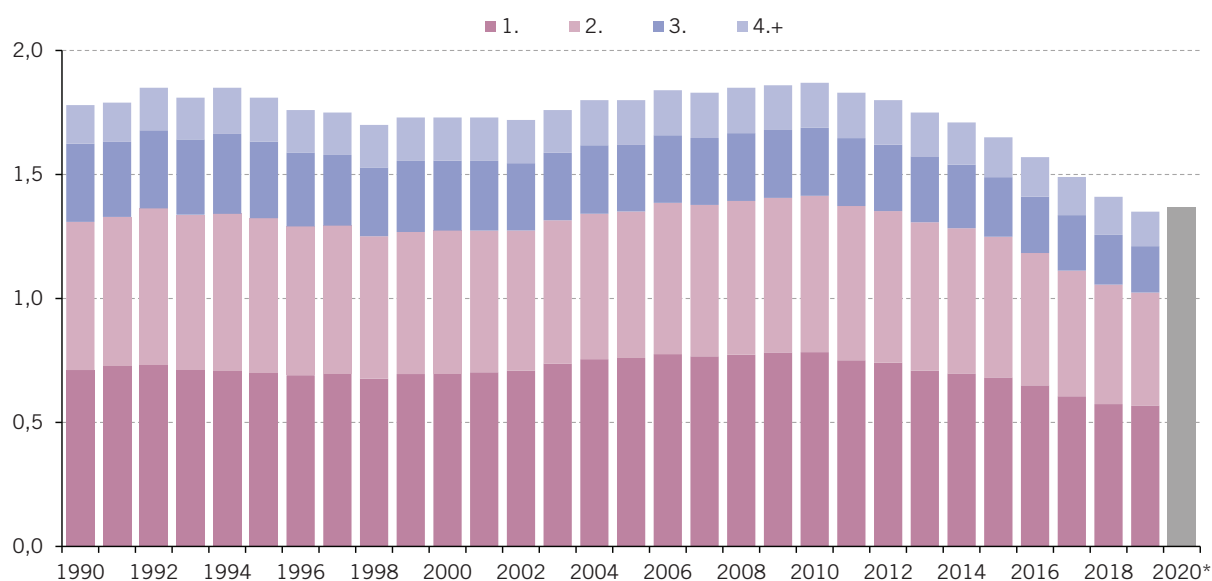
Tätä tukee myös tutkimusnäyttö: lopullinen lapsiluku jää pienemmäksi, kun ensimmäinen lapsi syntyy myöhemmin.¹ Kun vuonna 2019 ensimmäistä kertaa äidiksi tultiin lähes 30-vuotiaana, vuonna 1985 ensimmäinen lapsi syntyi keskimäärin vain hieman yli 26-vuotiaalle äidille.²

Toiseksi tärkeimmäksi syyksi alhaiselle syntyvyydelle suomalaiset nostavat epävarmuuden tulevaisuudesta. Neljä viidestä suomalaisesta (81 %) arvioi, että yleinen epävarmuus tulevaisuudesta alentaa syntyvyyttä. Yhtä moni (81 %) arvioi, että epävarmuus ja huoli omasta toimeentulosta tulevaisuudessa heikentävät syntyvyyttä.

Erytisen huolissaan tulevaisuudesta ovat perheellistymisiässä olevat eli 18–45-vuotiaat naiset, joista 86 prosenttia on huolissaan sekä toimeentulostaan että yleisesti tulevaisuudesta (väestöryhmittäiset erittelyt löytyvät erillisestä Kuvioliitteestä).

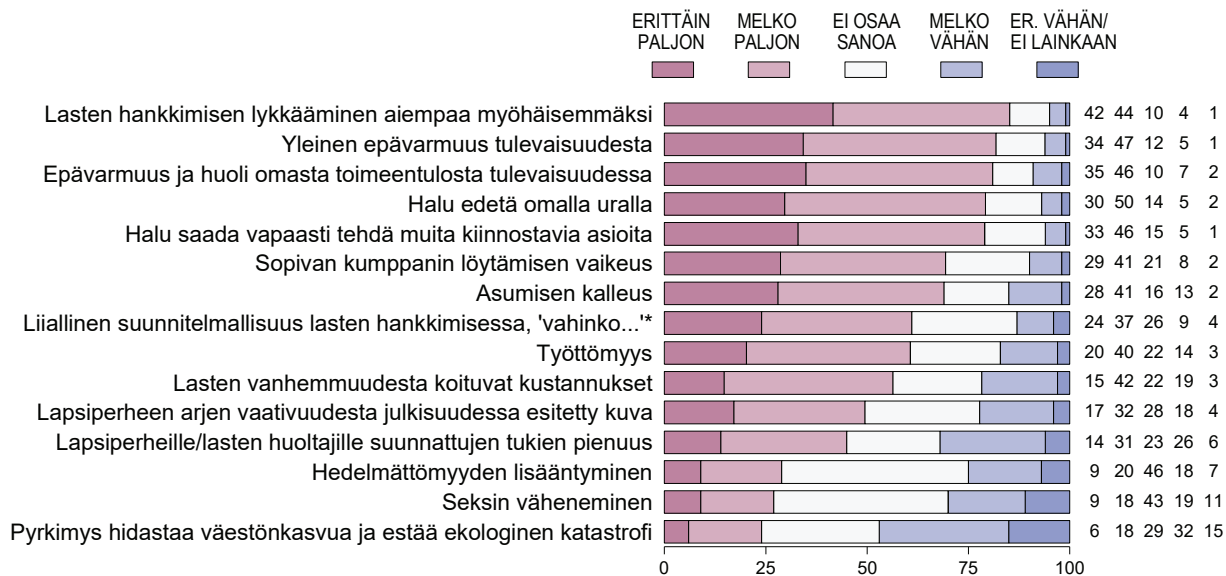
Nuorten naisten joukossa myös huoli ympäristöstä nousee muita ryhmiä useammin esiin. Koko väestön tasolla vain joka neljäs suomalainen (24 %) pitää syynä alhaiseen syntyvyyteen pyrkimystä hidastaa väestönkasvua ja estää ekologinen katastrofi. Alle 46-vuotiaista naisista lähes joka kolmas (31 %) pitää tätä syynä. Toisaalta alle 46-vuotiaiden miesten mielestä kyseisellä syyllä on vähiten merkitystä: 54 prosenttia ei näe asialla vaikutusta syntyvyyteen.

KUVIO 1. Kokonaishedelmällisyysluku hajotettuna syntyneen lapsen järjestysluvun mukaan 1990–2020

Vuosi 2020 on ennakkotieto. Lähde: Tilastokeskus.

KUVIO 2. Missä määrin eri tekijät vaikuttavat syntyvyyden alhaisuuteen maassamme (%)

*Liiallinen suunnitelmallisuus lasten hankkimisessa, "vahinkoraskauksien" väheneminen

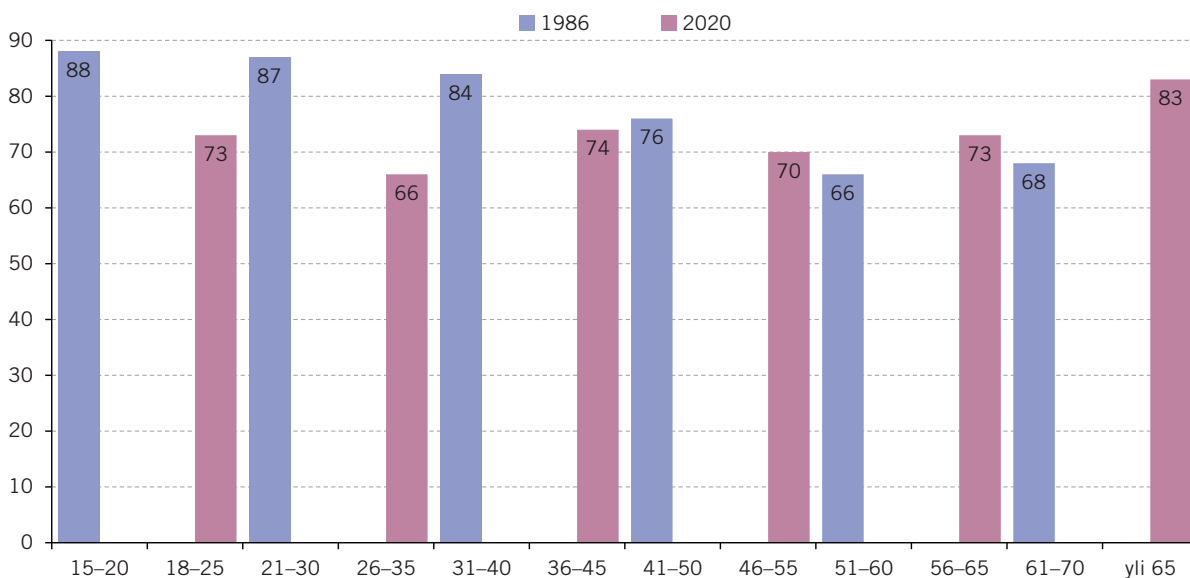
Nuorten usko tulevaan horjuu

Huoli tulevaisuudesta vaihtelee vastaajan iän mukaan. Se selittää myös erilaisia painotuksia näkemyksissä alhaisen syntyvyyden syistä. Eri ikäryhmien suhtautuminen tulevaisuuteensa on myös muuttunut merkittäväällä tavalla yli ajan. Kuva eri ikäryhmien suhtautumisesta tulevaisuuteen on nyt lähes peilikuva siitä, mitä se oli 1980-luvulla.

Vuonna 1986 EVAn Arvo- ja asennetutkimuksessa kysyttiin viimeksi suhtautumisesta omaan tulevaisuuteensa. Tuolloin nuoret vastaajat olivat kaikkein optimistisimpia aina 40-vuotiaisiin asti (Kuvio 3).

Tyypillisessä perheellistymisiässä olevista vastaajista (21–40-vuotiaat) noin 85 prosenttia suhtautui tuolloin vielä optimistisesti omaan tule-

KUVIO 3. Optimistisesti omaan tulevaisuuteensa suhtautuvien osuus vuosina 1986 ja 2020 ikäryhmittäin (%)

Kuviossa on esitetty hyvin ja melko optimistisesti vastanneiden osuudet Arvo- ja asennetutkimuksen kysymykseen tulevaisuuteen suhtautumisesta. Tarkka kysymysmuotoilu: Kuinka optimistisesti tai pessimistisesti suhtaudut tulevaisuuteen? Oma henkilökohtainen tulevaisuuteni. Vuosina 1986 ja 2020 vastaajat ryhmiteltiin eri ikäluokkiin, joten osuudet eivät ole täysin vertailukelpoisia.

vaisuuteensa. Keväällä 2020 kysymys toistettiin. Nyt nuorten ikäryhmien optimismi oman tulevaisuutensa suhteen oli suorastaan romahtanut.

Nuorten optimismi romahti.

Heikointa se oli 26–35-vuotiailla, joista enää 66 prosenttia oli optimistisia (huomaa muuttunut ikäluokittelu). Ikäryhmistä toiseen suuntaan ovat liikkuneet vain yli 55-vuotiaat, ja vuoden 2020 kyselyssä selvästi optimistisin ikäryhmä oman tulevaisuutensa suhteen olivat yli 65-vuotiaat (83 % optimistisia).

Kysyimme syksyllä 2020 myös onnellisuuden kokemuksesta. Kysymys esitettiin EVAn Arvo- ja asennetutkimuksessa ensimmäisen kerran vuonna 2004 ja toistamiseen vuonna 2016. Myös onnellisuuden kohdalla havaitsemme saman kehityksen kuin suhtautumisessa tulevaisuuteen.

Kun vuonna 2004 onnellisimmiksi itsensä kokiivat 21–30-vuotiaat vastaajat, vuonna 2020 selvästi onnellisimpia olivat yli 65-vuotiaat (Kuvio 4). Vuonna 2016 vähiten onnellinen joukko olivat 18–25-vuotiaat ja vuonna 2020 26–35-vuotiaat (ks. Kuvio liite).

Arvo- ja asennetutkimuksen havaintojen perusteella näyttää siis siltä, että nykyisten noin 30-vuotiaiden usko tulevaan on muita ikäryhmiä heikompi ja he kokevat muita harvemmin elämänsä onnelliseksi. Huomionarvoista on myös se, että

masennusta ja ahdistusta on omakohtaisesti kokenut nuorista aikuisista (18–35-vuotiaista) lähes kaksi kolmesta (64 %), kun koko väestöstä osuus on 43 prosenttia.³

Nämä tekijät voivat osaltaan selittää alhaista syntyvyyttä, joskin syy-seuraussuhdetta on hankala osoittaa. Lisäksi taustalla voi olla jokin kaikkia edellä mainittuja ilmiöitä vauhdittava muu selittävä tekijä.

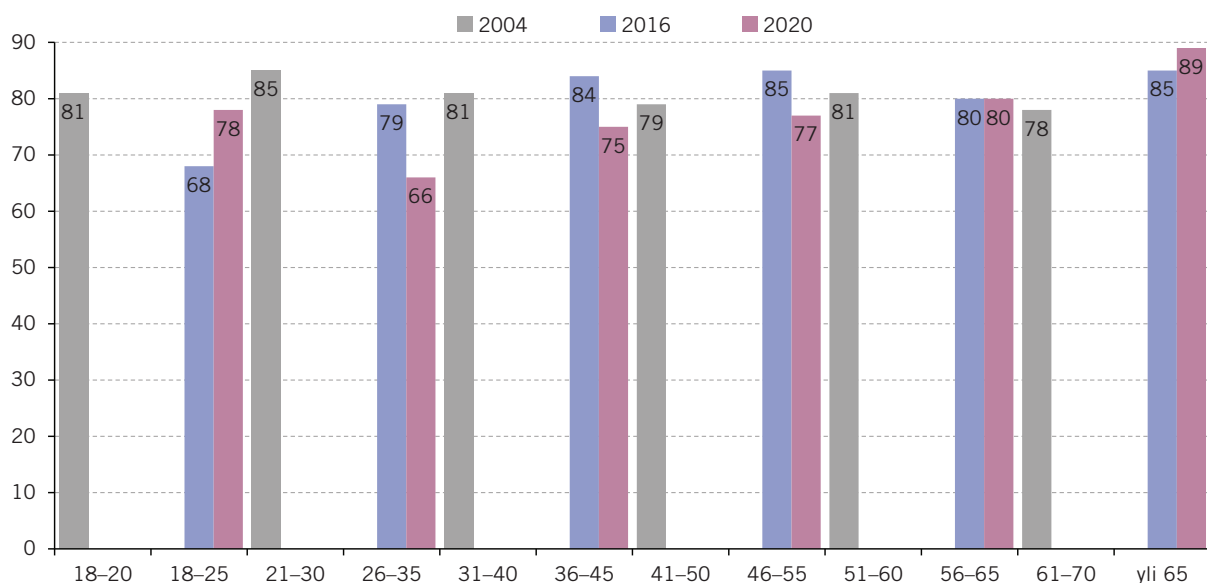
Oman talouden toimeentulo-ongelmat eivät kuitenkaan näytä todennäköiseltä selitykseltä.

Taloudellisen toimeentulon kokemus ei ole nuorilla aikuisilla rapautunut vaan päinvastoin. Syksyn 2020 Arvo- ja asennetutkimuksen mukaan 26–35-vuotiaista 45 prosenttia luonnehti oman taloutensa toimeentuloa joko erinomaiseksi tai sellaiseksi, että tuloilla elää melko mukavasti. Vuonna 2004 samoin vastasi 21–30-vuotiaista alle joka neljäs (23 %) ja 31–40-vuotiaistakin vain joka kolmas (34 %).

Vaikka koronakriisi on vaikuttanut erityisen paljon nuorten palkkatuloihin, toimeentulovaikeuksista kertoneiden osuus ei ole kasvanut merkittävästi: vuonna 2020 vaikeuksia tulla toimeen oli seitsemällä prosentilla 18–25-vuotiaista ja 17 prosentilla 26–35-vuotiaista, kun vuonna 2004 21–30-vuotiaista vaikeuksia oli 16 prosentilla ja 31–40-vuotiaista 13 prosentilla vastaajista.

Kokemus toimeentulosta on parantunut.

KUVIO 4. Onnelliseksi elämänsä kokevien osuudet vuosina 2004, 2016 ja 2020 ikäryhmittäin (%)

Kuviossa on esitetty hyvin ja melko onnelliseksi oman elämänsä kokevien osuudet Arvo- ja asennetutkimuksen kysymykseen onnellisuudesta. Tarkka kysymysmuotoilu: Kuinka onnelliseksi koet oman elämäsi nykyisin? Vuonna 2004 vastaajat ryhmiteltiin eri ikäluokkiin kuin vuosina 2016 ja 2020, joten osuudet eivät ole täysin vertailukelpoisia.

Ruuhkavuosia ja vapaa-aikaa

Lasten hankkimisen lykkäämisen ja tulevaisuuteen liittyvän epävarmuuden ohella moni arvioi syntyvyyden heikentyneen yksilöiden omaan elämään liittyvien pyrkimysten takia.

Neljä viidestä vastaajasta pitää syntyvyyttä alentavina tekijöinä halua edetä omalla uralla (80 %) sekä vapautta saada tehdä muita kiinnostavia asioita (79 %) (ks. Kuvio 2 edellä). Vapaa-ajan ja harrastusten tärkeys onnellisen elämän edellytyksinä onkin 2000-luvulla lisääntynyt samaan aikaan kun perhe-elämän on menettänyt tärkeyttään (Kuvio 5).

Sopivan kumppanin löytämisen vaikeuden tunnistaa syyksi alhaiseen syntyvyyteen 70 prosenttia suomalaisista (ks. Kuvio 2). Tämä syy koetaan ongelmaksi selvästi useammin alle 46-vuotiaiden kuin sitä vanhempien vastaajien joukossa. Useampi kuin kolme neljästä alle 46-vuotiaasta (naisista 77 %, miehistä 76 %) pitää kumppanin löytämisen vaikeutta tärkeänä tekijänä alhaisen syntyvyyden taustalla, kun yli 45-vuotiaista miehistä sen tunnistaa tärkeäksi haasteeksi vain 59 prosenttia ja naisista 66 prosenttia.

Ikäryhmät eroavat myös arvioissaan ”vahinkoraskauksien” merkityksessä. Koko väestöstä 61 prosenttia kokee syyksi alhaiseen syntyvyyteen liiallisen suunnitelmallisuuden lasten hankkimisessa. Alle 46-vuotiaista tämän arvioi syyksi 57 prosenttia, ja yli 45-vuotiaista kaksi kolmesta (66 %).

Valtaosa vastaajista pitää taloudellisia tekijöitä, kuten asumisen kalleutta (69 %), työttömyyttä (60 %), ja vanhemmuudesta koituvia kustannuksia (57 %), merkittävinä syinä alhaiseen syntyvyyteen. Lapsiperheille suunnattujen tukien pienuus ei kuitenkaan huoleta yhtä suurta osaa vastaajista (45 %).

Naiset pitävät kaikkia näitä taloudellisia syitä miehiä olennaisempina.

Puolet suomalaisista (49 %) pitää lapsiperheen arjen vaatavuudesta julkisuudessa esitettyä kuvaa syynä alhaiseen syntyvyyteen. Useampi kuin joka viides (22 %) ei kuitenkaan usko sen vaikuttavan syntyvyyteen merkittävästi.

Selvästi harvempi arvioi seksin vähenemisen (27 %) tai hedelmättömyyden lisääntymisen (29 %) olevan alhaisen syntyvyyden taustalla. Alle 46-vuotiaat vastaajat pitävät näitä syitä vähemmän tärkeinä kuin sitä vanhemmat vastaajat.

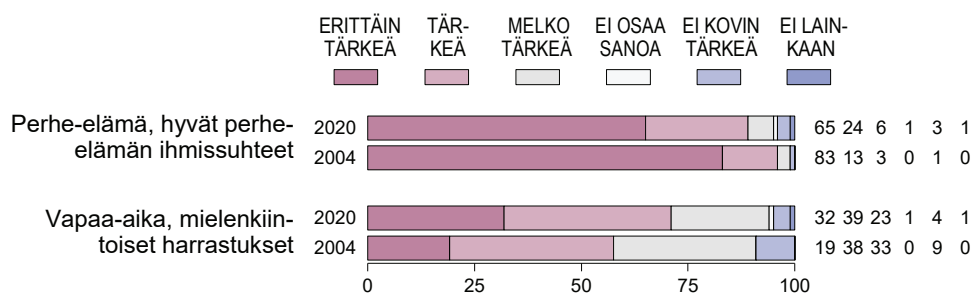
Väestöliiton vuoden 2015 perhebarometrissa kysyttiin 20–34-vuotiaiden lapsettomien syitä siirtää lastenhankintaa tai luopua siitä.⁴ Sopivan kumppanin puute, halu tehdä muita kiinnostavia asioita sekä oma tai perheen epävarma taloudellinen tilanne nousivat myös siinä kyselyssä tärkeimmiksi tekijöiksi. Naisten vastauksissa nousi selvästi miehiä useammin esiin lapsiperhe- ja muun elämän yhteensovittamisen vaikeus.

Työelämän on joustettava

Arvo- ja asennetutkimuksessa kysyttiin suomalaisilta myös keinoja syntyvyyden vauhdittamiseksi. Eniten kehitettävää suomalaiset näkevät arkisissa asioissa. Vaikka syinä alhaiseen syntyvyyteen nousevat kärkeen lasten hankkimisen lykkääminen ja epävarmuus tulevasta, niihin on vaikea poliittisesti vaikuttaa suoraan.

Suomalaiset pitävät joustavaa työaikaa pienten lasten vanhemmille kaikkein tärkeimpänä keinona syntyvyyden lisäämiseksi. Lähes yhdeksän kymmenestä (88 %) arvioi, että sillä olisi paljon tai jonkin verran syntyvyyttä lisääviä vaikutuksia ja vain harva (8 %) ei vaikutuksiin usko (Kuvio 6).

KUVIO 5. Arviot onnellisen elämän edellytyksistä vuosina 2004 ja 2020 (%)*

* Tarkka kysymyksenasettelu: Kuinka tärkeitä eri asiat ovat onnellisen elämän edellytyksinä?

Väestöliiton perhebarometrin mukaan joustava työaika on mahdollista jo valtaosalla korkeasti koulutetuista, ja heillä mahdollisuudet ovat nopeasti lisääntyneet, mutta perusasteen koulutetuista kolmanneksella työn alku- ja päättymisaikojen muuttaminen perhesyistä ei onnistu.⁵

Lähes neljä viidestä (78 %) suomalaisesta pitää kotiaivun saatavuuden lisäämistä pienten lasten vanhemmille syntyvyyttä lisäävänä.

Naisten ja miesten välillä on joissain kysymyksissä selkeitä eroja, joissa mahdollisesti heijastuu naisten suurempi vastuu hoivasta ja kotitöistä yleensä.⁶ Naiset painottavat joustavan työajan tärkeyttä pienten lasten vanhemmille miehiä enemmän, sillä jopa lähes puolet naisista (47 %) arvioi sillä olevan paljon syntyvyyttä lisääviä vaikutuksia. Miehistä vain alle kolmannes (31 %) vastaa samoin. Myös kotiaivun lisäämisen vaikutuksiin naisilla on selvästi vahvempi luottamus kuin miehillä: naisista 38 prosenttia arvioi sen lisäävän syntyvyyttä paljon, miehistä vain 26 prosenttia.

Huomionarvoinen ero sukupuolten välillä on myös näkemyksissä hoivavastuuta tasaavan perhevapaaudistuksen merkityksestä. Kun naisista 60 prosenttia uskoo sillä olevan paljon tai jonkin verran syntyvyyttä lisääviä vaikutuksia, miehistä niin uskoo alle puolet (48 %). Ero voi heijastella naisten kokemusta perhe- ja muun elämän yhteensovittamisen vaikeudesta.

Taloudellinen tuki lapsiperheille nähdään tärkeänä. Seitsemän kymmenestä on sitä mieltä, että edullisempien asuntojen tarjoaminen (71 %) ja tulo-

veron alennus (70 %) lapsiperheille lisääisivät syntyvyyttä. Lähes yhtä moni uskoo lapsilisän huomattavan korotuksen (67 %) tai kotihoidontuen huomattavan korotuksen (64 %) lisäävän syntyvyyttä.

Näihin taloudellisiin tukiin uskovat kuitenkin yli 45-vuotiaat vastaajat nuorempia useammin. Esimerkiksi kotihoidontuen korotuksen syntyvyyttä lisäävään vaikutukseen uskoo lähes kolme neljästä (73 %) yli 45-vuotiaasta, mutta alle 46-vuotiaista vain 58 prosenttia. Lapsen syntymän yhteydessä maksettavan avustuksen syntyvyyttä lisäävään vaikutukseen uskoo vain alle puolet suomalaisista (48 %) ja epäileviä on joka neljäs (41 %).

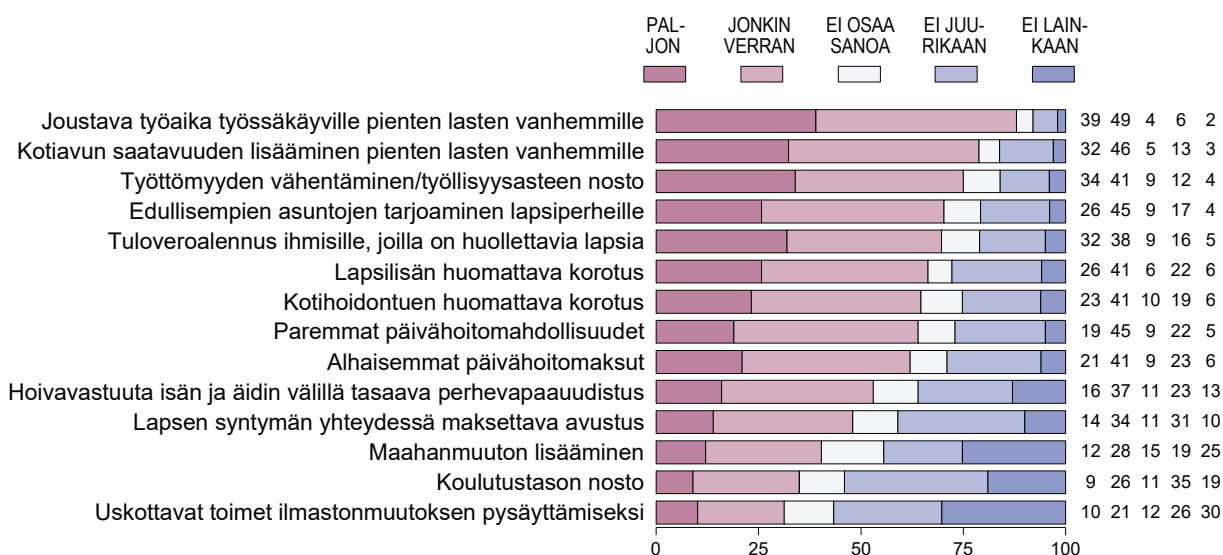
Työllisyysasteen nostoa tai työttömyyden vähentämistä pitää toimivana keinona syntyvyyden lisäämiseksi kolme neljästä suomalaisesta (75 %). Työttömyydellä näyttääkin olevan sekä lastenhankinta-aikeita että syntyvyyttä alentava vaikutus.⁷

Koulutustason nosto sen sijaan ei keinona vakuuta. Kun reilu kolmannes (35 %) suomalaisista uskoo sen lisäävän vähintään jonkin verran syntyvyyttä, yli puolet (54 %) on sitä mieltä, että vaikutusta ei olisi tai se jäisi hyvin pieneksi. Korkea-asteen koulutuksen suorittaneilla naisilla ja miehillä kokonaishedelmällisyysluku on kuitenkin korkeampi kuin vähemmän koulutetuilla, ja erityisesti perusasteen varassa olevat miehet saavat hyvin vähän lapsia.⁸

Valtaosa suomalaisista pitää myös päivähoitomahdollisuuksien parantamista (64 %) sekä alhai-

Iäkkäämmät uskovat taloudellisiin tukiin.

KUVIO 6. Missä määrin erilaisilla politiikkakeinoilla olisi syntyvyyttä lisääviä vaikutuksia (%)

sempia päivähoitomaksuja (62 %) syntyvyyttä lisäävinä toimina. Tukien suuruus sekä päivähoidon laatu ja hinta ovat naisten mielestä tärkeämpiä syntyvyyden nousun kannalta kuin miesten.

Nuoremmat taas näkevät vanhempia useammin maahanmuuton lisäämisen tai uskottavien toimien ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi lisäävän syntyvyyttä. Alle 46-vuotiaista naisista 45 prosenttia pitää uskottavia ilmastotoimia syntyvyyttä tukevinä, kun koko väestöstä niin uskoo harvempi kuin joka kolmas (31 %). Yli 45-vuotiaat miehet ovat täysin toisella linjalla, sillä heistä vain joka viides (19 %) uskoo ilmastonmuutoksen torjunnan auttavan syntyvyyttä ja toimimattomana keinona sitä pitää peräti 72 prosenttia heistä. Samat ryhmät ovat vastakkaista mieltä myös maahanmuutosta. Alle 46-vuotiaista naisista maahanmuuton syntyvyyttä lisäävään vaikutukseen uskoo lähes puolet (47 %) ja epäileviä on 35 prosenttia. Yli 45-vuotiaista miehistä maahanmuuttoa pitää toimivana

keinona vain 37 prosenttia ja epäileviä on selvästi yli puolet (55 %).

Syntyvyys ei juuri politisoidu.

Kysymykset alhaisen syntyvyyden syistä ja keinoista syntyvyyden lisäämiseksi eivät jakaudu voimakkaasti poliittisen kannan mukaan

(ks. Kuvioliite). Vasemmistopuolueiden ja vihreiden kannattajat pitävät hoivavastuuta isän ja äidin välillä tasaavaa perhevapaaudistusta sekä toimia ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi toimivampina keinoina syntyvyyden lisäämiseksi kuin muiden puolueiden kannattajat.

Kristillisdemokraattien kannattajat pitävät tukia lapsiperheille tärkeämpinä kuin muiden puolueiden kannattajat. Perussuomalaisten kannattajat suhtautuvat odotetusti kaikkein epäileväisimmin ilmastotoimien sekä maahanmuuton lisäämisen syntyvyyttä edistäviin vaikutuksiin.

Toimiva arki ja luottamus tulevaan

Vaikka nopeasti laskeneen syntyvyyden syitä ei tarkkaan tiedetä, EVAn Arvo- ja asennetutkimuksesta voi löytää johtolankoja. Työn ja perheen yhteensovittamista on edelleen syytä helpottaa, jotta perheet pääsevät lähemmäs toivomaansa lapsilukua. Suomea sitkeästi vaivaavan työttömyyden vähentäminen nähdään taloudellisista keinoista kaikkein parhaaksi. Hallitus on jo päättänyt lisätä työllisyyspalveluita työllistymisen tueksi, mutta rinnalle tarvitaan myös kovia toimia, esimerkiksi ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastus sekä työuran että työttömyyden keston mukaan.⁹

Perheellistymisiässä olevien suomalaisten usko omaan tulevaisuuteensa on heikentynyt viime vuosikymmenillä. Onnellisuuden kokemus horjuu ja huoli ilmastosta vaivaa juuri heitä, joilla perheen perustaminen olisi ajankohtaista. Siksi tulevaisuudenuskoa rakentava politiikka voi auttaa kääntämään syntyvyyskehityksen. Päättäjien on varmistettava, että nyt syntyvillä lapsilla on edellisten sukupolvien tapaan paremmat olosuhteet kasvaa kuin vanhemmillaan. Siihen tarvitaan sekä kestävää talous- että ilmastopolitiikkaa.

On huomionarvoista, että Suomessa onnellisimpia ovat yli 65-vuotiaat, jotka myös näkevät oman tulevaisuutensa ikäryhmistä optimistisimmin. Iäkkäämpien suomalaisten onnellisuus on hieno asia, mutta mihin suuntaa yhteiskunta, jossa tulevaisuuden usko on vahvinta yli 65-vuotiailla? Eläkeikäisten optimismi tuskin tuo ratkaisuja ilmastonmuutokseen, alhaiseen tuottavuuskasvuun tai hyvinvointiyhteiskunnan rahoitukseen. Heidän optimismistaan voisivat silti ammentaa muutkin. Suurista ongelmista on selvitty aiemminkin ja niin selvittää nykykin. Panostukset on kuitenkin tehtävä nuorempien näköalan parantamiseksi koulutukseen, tutkimukseen ja kestäväan talouskasvuun.

VIITTEET

- 1 Rotckirch ym. (2017).
- 2 Keski-Petäjä (2017) ja Tilastokeskus (2020a).
- 3 Kurronen (2021).
- 4 Miettinen (2015).
- 5 Sorsa ym. (2020).
- 6 Kurronen (2020b).
- 7 Miettinen (2015).
- 8 Tilastokeskus (2020b).
- 9 Kurronen (2020a).

LÄHTEET

- GSE Tilannehuone (2020). Tilannehuoneen raportti 18.2.2021 – viimeisimmät kehityskulut työmarkkinoilla, kotitalouksissa ja yrityksissä, Helsinki GSE, www.helsinkigse.fi
- Haavisto, I. (2020). Kansainvälisyyden kahtiajako, EVA Analyysi No 85.
- Keski-Petäjä, M. (2017). Syntyneet 2016, Tilastokeskus, https://www.stat.fi/til/synt/2016/02/synt_2016_02_2017-12-04_tie_001_fi.html (haettu 25.2.2021).
- Kurronen, S. (2020a). Hapuileva työlinja, EVA Arvio No 27.
- Kurronen, S. (2020b). Kotityön kahleet, EVA Arvio No 24.
- Kurronen, S. (2021). Hysyttelyn hinta, EVA Analyysi No 88.
- Miettinen, A. (2015). Miksi syntyvyys laskee? Perhebarometri 2015, Väestöliitto.
- Miettinen, A. ja Jalovaara, M. (2020). Unemployment delays first birth but not for all. Life stage and educational differences in the effects of employment uncertainty on first births, *Advances in Life Course Research*.
- Rotckirch, A., Tammissalo, K., Miettinen, A. ja Berg, V. (2017). Miksi vanhemmuutta lykätään? Perhebarometri 2017, Väestöliitto.
- Sorsa, T. ja Rotckirch, A. (2020). Työ ja perhe ne yhteen soppii? Perhebarometri 2020, Väestöliitto.
- Tilastokeskus. (2020a). Äidit tilastoissa 2020, http://www.stat.fi/tup/tilastokirjasto/aidit_tilastoissa_2020.html (haettu 25.2.2021).
- Tilastokeskus. (2020b). Syntyneet 2019, https://www.stat.fi/til/synt/2019/02/synt_2019_02_2020-12-04_tie_001_fi.html (haettu 26.2.2021).

Näin kysely tehtiin

Tulokset perustuvat 2 019 henkilön antamiin vastauksiin. Tulosten virhemarginaali on koko väestön tasolla 2–3 prosenttiyksikköä kumpaankin suuntaan. Tiedot kerättiin 16.–28.10.2020. Vastaajat edustavat koko maan 18–79-vuotiasta väestöä. Aineisto on kerätty Taloustutkimuksen internetpaneelilla ja painotettu edustamaan väestöä iän, sukupuolen, asuinalueen, koulutuksen, ammatin tai aseman, toimialan ja puoluekannatuksen mukaan. Aineiston tilastollisen jatkoanalyysin on tehnyt Yhdyskuntatutkimus Oy, joka on laatinut myös tulosgraafikan. Tulokset ja niiden tarkemmat väestöryhmittäiset erittelyt löytyvät EVAn kotisivuilta. EVAn Arvo- ja asennetutkimuksia on tehty vuodesta 1984. Tuloksiin voi tutustua osoitteessa: www.eva.fi/arvopankki.

EVA Analyysin *Syntyvyys syvyyksissä* kirjoittaja

EVA:n ekonomisti
SANNA KURRONEN

ELINKEINOELÄMÄN VALTUUSKUNTA

Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA on elinkeinoelämän ajatuspaja, jonka tavoitteena on edistää yhteiskunnan pitkän aikavälin menestystä. EVA toimii elinkeinoelämän ja yhteiskunnan vaikuttajien kohtaamispaikkana.

EVA tuottaa tietoa ja uusia näkökulmia julkiseen keskusteluun.

EVA Analyysit ottavat kantaa ajankohtaisiin kysymyksiin ja tarjoavat ratkaisuja yhteiskunnallisiin ongelmiin.

Analyytit löytyvät EVA:n kotisivuilta www.eva.fi.

ISSN 2342-0774 (Painettu) • ISSN 2342-0782 (PDF)